

Doporučení pro práci a komunikaci s obětí sexuálního násilí

Sexuální násilí je považováno za **jeden z nejhorších a nejvíce zraňujících zločinů**. Ve všech jeho formách a projevech jde o narušení duševní a tělesné integrity osobnosti, napadení či popírání svobody druhého člověka.

Velmi nebezpečné jsou **mýty**, které přenáší zodpovědnost za sexuální násilí na oběť anebo mylně identifikují pachatele. **Prokazatelně jim podléhají i odborníci – informujte se!**

Komunikace obecně:

- / K pacientce přistupujte citlivě, empaticky a trpělivě, nespíchejte, nemluvte ve stresu.
- / Vyjadřujte osobní pocity – oceňte, že pacientka vyhledala pomoc, pojmenujte prožité násilí, jeho nepřijatelnost.
- / Potvrzujte pacientčiny emoce, nechte ji např. vyplakat.
- / Navrhujte alternativy řešení dané situace, alternativy další péče. Nenuťte. Informujte.
- / Respektujte vyjádřené přání včetně odmítnutí pomoci.

To, jak proběhne první kontakt s Vámi, ovlivňuje u oběti další vnímání toho, zda bylo správné, že pomoc vyhledala.

Jak postupovat při vyšetření pacientky, která byla sexuálně napadena:

1. Prožívá-li **pacientka akutní stres**, zeptejte se jí, jestli o svém trápení chce a může mluvit. Udělejte si na ni čas a prostor tak, abyste nebyli rušeni.
2. Když máte **podezření, že klientka zažila sexuální násilí**, zeptejte se jí. Když sama řekne, že byla obětí sexuálního násilí, poznačte si to a zohledněte tuto informaci ve svém přístupu k ní.
3. Mluvte s pacientkou pokud možno tehdy, je-li **oblečená**. Po vyšetření ji nechte nejprve obléci a teprve poté zahajte rozhovor.
4. Zajistěte pacientce **soukromí**, aby ji **nebylo vidět ode dveří nebo aby Vás nebylo slyšet** (do čekárny, do vedlejší kabinky apod.). Jestliže přichází s doprovodem, v soukromí se doptejte, zda si přeje, aby byl doprovod přítomný u vyšetření jako podpora. Pokud ano, vyjděte tomuto přání vstříc.
5. Informace zjišťujte **taktně a citlivě**, ale ptejte se **konkrétně**. Otázky na citlivá témata je třeba vhodně uvést a vysvětlit, proč je důležité na ně znát odpověď. „**Rád/a bych se Vás teď zeptal/a na něco, co Vám bude možná nepříjemné, ale je potřeba o tom vědět, aby...**“.
6. Předtím, než přistoupíte k samotnému vyšetření, zeptejte se jí, jestli můžete. **Oznamte jí, kde a proč se jí budete dotýkat**. Nedotýkejte se jí prudce nebo neočekávaně.
7. Vždy v průběhu vyšetření **komentujte, co děláte** a co může pacientka očekávat.
8. Jestliže je zraněná, kromě ošetření ji informujte i o jejím zdravotním stavu. Pokud to bude možné a bude to pravda, zdůrazněte, že zranění se zahojí a pacientka bude v pořádku.
9. Udělejte podrobný záznam do zdravotnické dokumentace z vyšetření i rozhovoru. Snažte se zachytit co nejvíce důkazů, i kdyby pacientka nepřišla s žádostí od policie o vyšetření. Může se rozmyslet a vyhledat pomoc policie později.
10. Informujte ji o **správném uchování důkazů**. Důkazem může být veškeré oblečení, spodní a ložní prádlo i jiné věci, se kterými pachatel přišel do kontaktu. Tyto důkazy je nutno uložit odděleně, nejlépe v uzavřených igelitových pytlích.

11. Informujte ji o tom, kde se **vyšetřit na pohlavně přenosné choroby**, jestliže tento úkon nemůžete objektivně udělat Vy. Informujte ji o možnostech **nouzové antikoncepce**.
12. Předějte pacientce kontakty na organizace nebo odborníky, u nichž může vyhledat následnou pomoc (povinnost ze zákona o obětech trestných činů!).

Co říct oběti znásilnění nebo sexuálního násilí:

1. „Mrzí mě, že se Vám to, co popisujete, stalo“ Uznejte, že zkušenost ovlivnila její život, a vyjádřete empatii. Např.: „Musí to pro Vás být opravdu těžké.“ „Jsem rád/a, že se mnou sdílíte tuto bolestnou zkušenost.“
2. Oceňte odvahu, kterou projeví tím, že se Vám svěří. „Není jednoduché o tom mluvit. Vyžaduje to velké odhodlání. Děkuji za projevenou důvěru.“
3. Podpořte ji v tom, že se rozhodla dobře. „Je dobře, že jste vyhledala pomoc.“
4. „Věřím Vám.“ Pro oběť může být velice obtížné, aby přišla a sdílela svůj příběh. Dávejte jí najevo, že jí věříte. Pokud máte pochybnosti, nechte si je pro sebe, není na Vás situaci hodnotit.
5. „Není a nebyla to Vaše chyba.“ Připomeňte jí, že to není její vina. V žádném případě oběti **neobviňujte**. Ony samy se vyrovnávají se spoustou studu a hanby a je pro ně těžké se vnímat jinak.
6. Vyzvedněte přednosti a sílu oběti. „Reakce ve stresu máme různé, není nic dobře nebo špatně. Důležité je, že jste dělala to, čeho jste byla schopna nebo co jste považovala za vhodné.“ „Přežila jste, takže jste očividně udělala to, co bylo v dané chvíli správné.“
7. „Nejste na to sama.“ Promluvte s ní o tom, na koho ze svých blízkých se může obrátit. Předějte kontakty na služby poradenství obětem sexuálního násilí, kde se může poradit o dalším postupu.
8. Pokud je Vám **nepříjemné**, že se oběť rozhodne s Vámi o napadení mluvit, řekněte to. Zdůrazněte, že Vám není nepříjemné být s ní, pouze být s tím tématem. Nabídněte jí, že najdete někoho, kdo s ní o daném tématu zvládne mluvit.
9. Jestliže pláče, přizpůsobte hlas a tempo. Dejte jí čas a komentujte: „Vidím, že pláčete... je to pro Vás teď náročné... nemusíte na sebe spěchat.“ Vyvarujte se utěšování typu: to bude dobré, časem na to zapomenete apod.
10. Podpořte pacientku v tom, že má **možnost rozhodovat** o událostech, které ovlivňují její život (zda si přeje hlásit trestný čin, říct o tom rodině, přátelům, podstoupit jednotlivá vyšetření atd.). U dospělé osoby není povinnost trestný čin znásilnění nahlašovat na policii! Nenuťte ji, respektujte její rozhodnutí.

Persefona z. s.

Služby poskytujeme v pracovní dny **od 9:00 do 17:00 hodin**,
bezplatně a na žádost také anonymně.

Telefon: **545 245 996, 737 834 345** / E-mail: **poradna@persefona.cz / www.persefona.cz**

Jsmo také na

Leták vznikl za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví
a Městského programu prevence kriminality Magistrátu města Brna.